Coimisiún na Scrúduithe Stáit

An Ardteistiméireacht 2015

Aistriúchán
Ar Scéim Mharcála

Tíreolaíocht

Ardleibhéal

Nóta do mhúinteoirí agus do scoláirí faoi úsáid na scéimeanna marcála foilsithe

Níl na scéimeanna marcála a fhoilsíonn Coimisiún na Scrúduithe Stáit ceaptha lena n-úsáid mar cháipéisí astu féin. Is áis riachtanach iad ag scrúdaitheoirí a théann faoi oiliúint i léirléamh agus i gcur i bhfeidhm ceart na scéime. Mar chuid den oiliúint sin, as measc rudaí eile, déantar samplaí d'obair na scoláirí a mharcáil agus déantar plé ar na marcanna a bhronntar, mar mhaithe le cur i bhfeidhm ceart na scéime a shoiléiriú. Déanann Scrúdaitheoirí Comhairleacha monatóireacht ar obair na scrúdaitheoirí ina dhiaidh sin le cinntiú go gcuirtear an scéim mharcála i bhfeidhm go comhleanúnach agus go beacht. Bíonn an Príomhscrúdaitheoir i bhfeighil an phróisis agus is gnách go mbíonn Príomhscrúdaitheoir Comhairleach ag cuidiú leis. Is é an Príomhscrúdaitheoir an t-údarás deiridh i dtaca le cé acu a cuireadh an scéim mharcála i bhfeidhm i gceart ar aon phíosa d'obair iarrthóra nó nár cuireadh.

Is cáipéisí oibre na scéimeanna marcála. Cé go n-ullmhaítear dréachtscéim mharcála roimh an scrúdú, ní chuirtear bailchríoch uirthi go dtí go gcuireann scrúdaitheoirí i bhfeidhm ar obair iarrthóirí í agus go dtí go mbailítear agus go meastar an t-aiseolas ó na scrúdaitheoirí uile, i bhfianaise raon iomlán na bhfreagraí a thug na hiarrthóirí, leibhéal foriomlán deacrachta an scrúdaithe agus an ghá le comhleanúnachas caighdeán a choimeád ó bhliain go bliain. Aistriúchán ar an scéim chríochnaithe atá sa cháipéis fhoilsithe seo, mar a cuireadh i bhfeidhm ar obair na n-iarrthóirí uile í.

Is cóir a nótáil i gcás scéimeanna ina bhfuil freagraí nó réitigh eiseamláireacha nach bhfuil sé i gceist a chur in iúl go bhfuil na freagraí ná na réitigh sin uileghabhálach. D'fhéadfadh sé go bhfuil leaganacha éagsúla nó malartacha ann a bheadh inghlactha freisin. Ní mór do na scrúdaitheoirí tuillteanas gach freagra a mheas agus téann siad i gcomhairle lena Scrúdaitheoirí Comhairleacha nuair a bhíonn amhras orthu.

Scéimeanna Marcála san am atá le teacht

Ní cóir talamh slán a dhéanamh d'aon rud a bhaineann le scéimeanna marcála san am atá le teacht bunaithe ar scéimeanna a bhí ann cheana. Cé go mbíonn na bunphrionsabail mheasúnachta mar an gcéanna, is féidir go mbeadh athrú ar shonraí marcála cineál áirithe ceiste i gcomhthéacs na páirte a bheadh ag an gceist sin sa scrúdú foriomlán bliain áirithe ar bith. Bíonn sé de fhreagracht ar an bPríomhscrúdaitheoir bliain áirithe ar bith a dhéanamh amach cén tslí is fearr a chinnteoidh go measfar obair na n-iarrthóirí go cothrom agus go cruinn, agus go gcoimeádfar caighdeán comhleanúnach measúnachta ó bhliain go bliain. Dá réir sin, d'fhéadfadh gnéithe de struchtúr, de mhionsonraí agus de chur i bhfeidhm na scéime marcála in ábhar áirithe athrú ó bhliain go bliain gan rabhadh.

Agus breithniú á dhéanamh ar an scéim mharcála seo, ba cheart aird a bheith ar an méid a leanas:

- Braitheann na sonraí a theastaíonn in aon cheist ar an gcomhthéacs agus ar an mbealach a gcuirtear an cheist, agus ar an líon marcanna a sannadh don fhreagra sa scrúdpháipéar.
- Caithfear focail, nathanna cainte nó frásaí a úsáid i gceart i gcomhthéacs agus níor cheart iad a bhréagnú, agus más léir go n-úsáidtear go mícheart iad nó go mbréagnaítear iad, ní féidir na marcanna a thabhairt.
- Mar riail ghinearálta, más ann d'amhras faoina bhailí atá aon fhreagra, ní mór do scrúdaitheoirí dul i gcomhairle lena scrúdaitheoir comhairleach sula mbronntar marcanna.
- Níl na moltaí ná na samplaí etc. a thugtar sa scéim uileghabhálach agus féadfar glacadh le freagraí malartacha bailí eile etc.
- Chun críche marcála, is é is Pointe Substaintiúil Ábhartha (PSÁ) ann ná aon phíosa amháin d'eolas fíorasach a dtabharfaidh scrúdaitheoir ualú marcála dó mar atá leagtha síos sa scéim mharcála (2 mharc de ghnáth). Mar a moladh roimhe seo i gCiorclán S85/09 agus sna Táscairí Marcála Samplacha atá ar fáil ar shuíomh Gréasáin Choimisiún na Scrúduithe Stáit, ba cheart go dtiocfadh gach PSÁ as an eolas a thugann an t-iarratasóir, rud is cúis le freagra comhleanúnach foriomlán ar an gceist.

CUID A hAON – CEISTEANNA GEARRFHREAGRA – 80 MARC

Freagair **DEICH** gceist ar bith.

Tá na ceisteanna go léir ar aon mharc.

FREAGAIR NA CEISTEANNA SEO SNA SPÁSANNA ATÁ ANN DÓIBH

10 gcinn ar bith de na ceisteanna @ 8 marc an ceann.
C.1, 2, 6: 8 @ 1 mharc an ceann
C.3, 4, 5, 7, 8, 9, 12: 4 @ 2 mharc an ceann
C.10: 6 @ 1 mharc an ceann (ii) 1 + 1 mharc
C.11: 3 @ 2 mharc an ceann (iv) 1 + 1 mharc
Gan grádú ar bith.

C.1
C Plútónach
A Bolcánach
D Plútónach
B Bolcánach

C.2
C Creimeadh
A Creimeadh
D Sil-leagan
B Creimeadh

C.3
(i) Bréagach
(ii) Fíor
(iii) Bréagach
(iv) Bréagach

C.4
(i) Bréagach
(ii) Fíor
(iii) Bréagach
(iv) Bréagach

C.5
(i) Dibhéirseach/Déanmhasach
(ii) Droim Aigéin, Droim Lár-Aigéin
(iii) Aon bhruthcharraig easbhrúite bhailí m.sh. Basalt
(iv) An tAstanaisféar

C.6
(i) D Sleabhcadh rothlach
A Ithirthéaltú
B Sciorradh talún
C Láibshreabhadh
(ii) Domhantarraingt, fána, fásra, deascadh, an cion uisce, etc.

(iii) Dhá shampla bhailí ar bith

Q.7
(i) 6.1 – 6.4 km
(ii) 6 - 8 km^2
(iii) Aon ráiteas bailí
(iv) Aon speiceas bailí ainmnithe

C.8
(i) V 909-911 711-713
(ii) Ó dheas nó Ó dheas Siar ó Dheas
(iii) N71
(iv) Aon ráiteas bailí

C.9
(i) N71
(ii) Slí Uíbh Ráthach
(iii) An Coimín Buí, (Cummeenboy)
(iv) 395 - 405m

C.10
(i) F Draenáil treilíse
B Fána réidh
C Draenáil chraobhach
A Fána chuasach
D Droimníní
E Lúb lúblocha

(ii) Aon mhíniúchán bailí

C.11
(i) 5,371 (heicteár)
(ii) 4,352 heicteár
(iii) Méadú/ardú etc.
(iv) Aon mhíniúchán bailí

C.12
D Deilt
B Mianadóireacht dromchla
A Stoirm dheannaigh
C Dóiteán foraoise

CUID A DÓ – CEISTEANNA STRUCHTÚRTHA agus AISTE – 320 MARC

Ní mór duit tabhairt faoi **CHEITHRE** cheist, mar seo a leanas:

- **DHÁ** cheist as **Roinn 1 – Croí-Aonaid**:
  - Ceist **amháin** as Ceist 1, 2 agus 3

    AGUS
  - Ceist **amháin** as Ceist 4, 5 agus 6
- Ceist **AMHÁIN** as **Roinn 2 – Toghaonaid**
- Ceist **AMHÁIN** as **Roinn 3 – Roghaonaid**

FREAGAIR NA CEISTEANNA SEO SA FHREAGARLEABHAR

ROINN 1 – CROÍ-AONAID

Ceist 1 go 6

NÍ MÓR duit tabhairt faoi **DHÁ** cheist:

- **CEIST AMHÁIN** as **Patrúin agus Próisis sa Chomhshaol Fisiceach**

AGUS

- **CEIST AMHÁIN** as **Tíreolaíocht Réigiúnach**

PATRÚIN AGUS PRÓISIS SA CHOMHSHAOL FISICEACH

Ceist 1 go 3

Freagair ceist **AMHÁIN**

Ceist 1

A. Tírdhreacha Carstacha

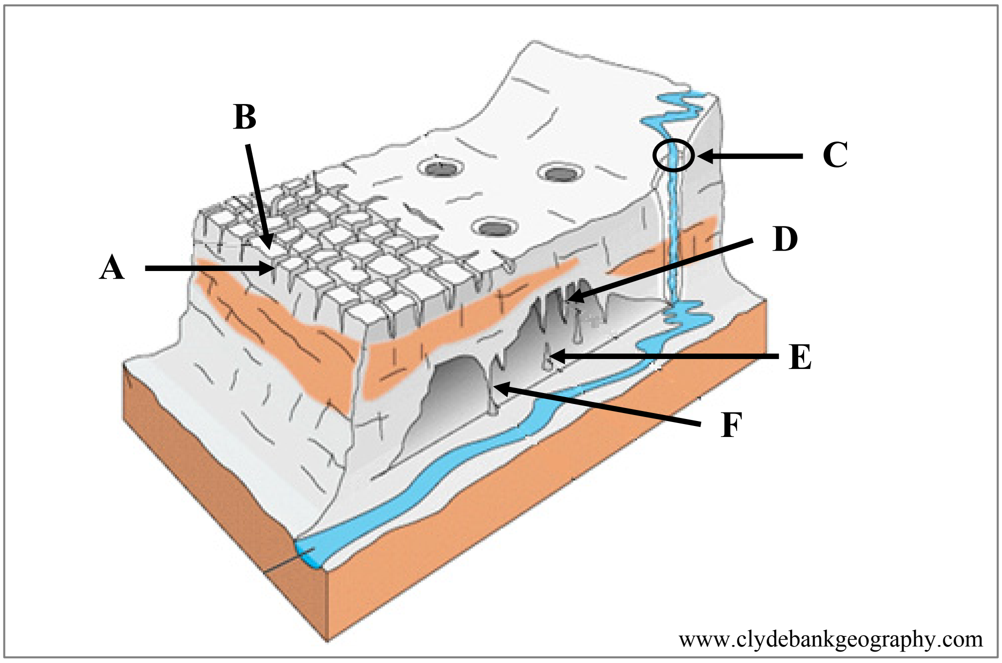

Scrúdaigh an léaráid thuas agus freagair gach ceann de na ceisteanna a leanas.

(i) Ainmnigh gach ceann de na tírghnéithe **A**, **B**, **C**, **D**, **E** agus **F**.
(ii) Ainmnigh **dhá** phróiseas ar bith sa síonchaitheamh ceimiceach.
(iii) Luaigh cad is brí leis an téarma *carraig thréscaoilteach* agus ainmnigh sampla de carraig thréscaoilteach.

[20m]

(i)	A	Gríog	2 mharc
	B	Clint	2 mharc
	C	Poll Slogaide	2 mharc
	D	Aolchuisne	2 mharc
	E	Aolchoinneal	2 mharc
	F	Colún	2 mharc

(ii)	Dhá phróiseas bhailí ar bith	2 + 2 mharc
(iii)	Aon ráiteas bailí & sampla	2 + 2 mharc

B. Próisis Dromchla

Freagair (i) **nó** (ii).

(i) Scrúdaigh an tionchar a bhíonn ag **próisis an chreimthe** ar fhoirmiú tírghné abhann, cósta nó oighreach **amháin** a bhfuil staidéar déanta agat uirthi.

[30m]

Próisis an chreimthe ainmnithe	2 + 2 mharc
Tírghné chreimthe ainmnithe	2 mharc
Scrúdú	12 x PSÁ

- Caithfear scrúdú a dhéanamh ar gach próiseas breise le tagairt don fhoirmiú.
- Tá an cheist bunaithe ar an tionchar a bhíonn ag próisis an chreimthe ar fhoirmiú na tírghné.
- Ceadaigh 1 x PSÁ as sampla ainmnithe de thírghné.
- Tugtar creidiúint as léaráidí ábhartha le lipéid do 1 x PSÁ.
- Léaráid gan lipéid = 0 marc.
- Tugtar creidiúint bhreise as eolas ábhartha ar léaráidí le lipéid do 2 x PSÁ.
- Tugtar creidiúint 2 x PSÁ ar a mhéad mura ndéantar ach cur síos ar an tírghné gan aon tagairt do thionchar phróisis an chreimthe ar an bhfoirmiú.
- Ní le hÉirinn amháin a bhaineann an cheist.

Nó

(ii) Déan cur síos, agus tabhair míniú, **ar na tosca a rialaíonn oibriú** próiseas ollghluaiseachta **amháin** a bhfuil staidéar déanta agat air.

[30m]

Tosca aitheanta	2 + 2 mharc
Próisis ollghluaiseachta ainmnithe	2 mharc
Cur síos/míniú	12 x PSÁ

- Tá míniúchán/cur síos de dhíth maidir le gach toisc sa bhreis orthu sin.
- Tugtar creidiúint as léaráid ábhartha le lipéid do 1 x PSÁ.
- Léaráid gan lipéid = 0 marc.
- Tugtar creidiúint as eolas ábhartha breise ar léaráidí le lipéid do 2 x PSÁ.
- Tugtar creidiúint 2 x PSÁ ar a mhéad mura dtugtar ach cur síos ar an ollghluaiseacht gan aon tagairt do thosca a rialaíonn a oibríocht.
- Tugtar creidiúint 1 x PSÁ as sampla den phróiseas ollghluaiseachta ainmnithe.

C. Gníomhaíocht Theicteonach – Forbairt Thírdhreach na hÉireann

Scrúdaigh an tionchar a bhí ag gníomhaíocht theicteonach ar fhorbairt thírdhreach na hÉireann.

[30m]

Gníomhaíocht theicteonach aitheanta	2 mharc
Scrúdú	14 x PSÁ

- Tugtar creidiúint as an 2ú gníomhaíocht theicteonach a aithint do 1 x PSÁ ón scrúdú.
- Tugtar creidiúint 2 x PSÁ as samplaí Éireannacha ainmnithe.
- Baineann an cheist le hÉirinn.
- Tugtar creidiúint 1 x PSÁ as léaráid ábhartha le lipéid.
- Tugtar creidiúint as eolas ábhartha breise ar léaráidí le lipéid do 2 x PSÁ.
- Léaráid gan lipéid = 0 marc.
- 2 x PSÁ ar a mhéad as cur síos ar thírdhreach ábhartha gan aon tagairt do ghníomhaíocht theicteonach.
- 2 x PSÁ ar a mhéad as scrúdú ar ghníomhaíocht theicteonach gan aon tagairt do thírdhreach na hÉireann.

Ceist 2

A. Léarscáil na Suirbhéireachta Ordanáis

Scrúdaigh an léarscáil 1:50 000 de chuid na Suirbhéireachta Ordanáis agus an eochair eolais a ghabhann leis an bpáipéar seo.
Tarraing sracléarscáil leathscála den limistéar a thaispeántar.
Ar an tsracléarscáil sin, taispeáin agus lipéadaigh gach ceann díobh seo a leanas mar is ceart:

- Conair iomlán an tsiúlbhealaigh le comharthaí ar a dtugtar 'Slí Bhéara' (*Béara Way*), a thaispeántar ar an léarscáil
- Achar iomlán na foraoise buaircíní ag V 85 72
- Achar iomlán an talaimh os cionn 300 méadar ag *Letter South*
- Achar iomlán na coda sin den Ribhéar (*Kenmare River*) a thaispeántar ar an léarscáil.

[20m]

Imlíne na sracléarscáile:	4 mharc
4 ghné @ 4 mharc an ceann:	Taispeánta 3 mharc (grádaithe 3/1/0) Lipéad 1 mharc

- ➢ Sa chás gur rianaíocht a dhéantar den tsracléarscáil nó nach ndéantar ach cuid den léarscáil a tharraingt, cailltear 4 mharc i ndáil le himlíne na sracléarscáile agus 3 mharc in aghaidh na míre i ndáil leis an léiriú. Ceadaigh marcanna as lipéadú amháin.
- ➢ Leathscála a chiallaíonn imlíne na sracléarscáile. 9cm x 12cm an méid a theastaíonn ach ceadaigh difríocht de 0.5cm ar gach taobh.
- ➢ Má úsáidtear aerfótagraf in ionad léarscáil de chuid na Suirbhéireachta Ordanáis = 0 marc.

B. Carraigeacha Dríodair

Mínigh foirmiú carraigeacha dríodair agus tagairt agat do shamplaí in Éirinn.

[30m]

Samplaí Éireannacha de charraigeacha dríodair	2 + 2 mharc
Míniúchán ar an bhfoirmiú	13 x PSÁ

- Tugtar creidiúint as léaráid ábhartha le lipéid do 1 x PSÁ.
- Tugtar creidiúint as eolas ábhartha breise ar léaráidí le lipéid do 2 x PSÁ.
- Léaráid gan lipéid = 0 marc.
- Tugtar creidiúint as 2 láthair Éireannacha ábhartha a ainmnítear do 2 x PSÁ ón míniúchán. Ní mór an láthair a nascadh le carraig ainmnithe.
- Mura ndéantar ach cur síos ar charraigeacha dríodair gan aon tagairt don fhoirmiú: 2 x PSÁ ar a mhéad.
- Ní gá go mbeadh an míniúchán teoranta don dá charraig ainmnithe. Glacfar le cuntas ginearálta ar fhoirmiú carraigeacha dríodair.
- Is é foirmiú carraigeacha dríodair bunphointe na ceiste.

C. Iseastatacht

Scrúdaigh an tionchar a bhí ag an iseastatacht ar thírdhreach na hÉireann.

[30m]

Tionchar aitheanta	2 mharc
Scrúdú	14 x PSÁ

- Tugtar creidiúint as an 2ú tionchar a aithint do 1 x PSÁ ón scrúdú. Tá scrúdú le déanamh ar an uile thionchar sa bhreis orthu sin.
- Tugtar creidiúint as dhá shampla Éireannacha a ainmnítear do 2 x PSÁ ón scrúdú.
- Tugtar creidiúint 1 x PSÁ as léaráid ábhartha le lipéid.
- Tugtar creidiúint as eolas ábhartha breise ar léaráidí le lipéid do 2 x PSÁ.
- Léaráid gan lipéid = 0 marc.
- Glac le gnéithe d'éiritheacht cósta agus gnéithe athnuachana.
- Baineann an cheist le hÉirinn.
- Mura ndéantar ach cur síos ar an iseastatacht gan aon tagairt don tionchar ar thírdhreach na hÉireann: 2 x PSÁ ar a mhéad.

Ceist 3

A. Oighriú

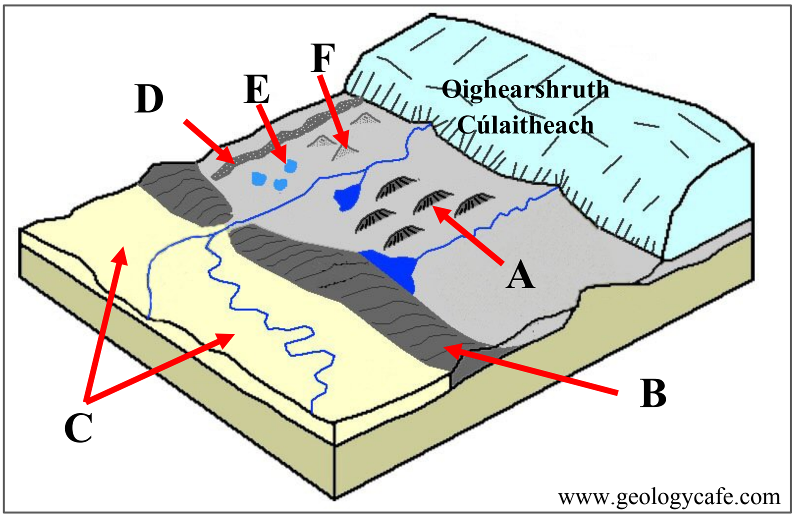

Scrúdaigh an léaráid thuas agus freagair gach ceann de na ceisteanna a leanas.

(i) Ainmnigh gach ceann de na tírghnéithe **A**, **B**, **C**, **D**, **E** agus **F**.

(ii) Mínigh go hachomair cad is brí le *próiseas dobharoighreach*.

(iii) Ainmnigh **dhá** thírghné dhobharoighreacha ar bith.

[20m]

(i)	**A**	Droimnín	2 mharc
	B	Críochmhoiréan	2 mharc
	C	Sprémhá	2 mharc
	D	Eiscir	2 mharc
	E	Citeal	2 mharc
	F	Céama	2 mharc

(ii)	Aon mhíniúchán bailí	2 + 2 mharc
(iii)	**Dhá** thírghné bhailí ar bith	2 + 2 mharc

B. Forbairt Tírghnéithe

Mínigh an tionchar a bhíonn ag ceann **amháin** díobh seo a leanas ar fhorbairt tírghnéithe:

- Filleadh
- Éascadh.

[30m]

Tírghné aitheanta	2 mharc
Míniúchán	14 x PSÁ

- ➢ Tugtar creidiúint as an 2ú tríghné a aithint do 1 x PSÁ ón scrúdú.
- ➢ Tugtar creidiúint 2 x PSÁ as samplaí.
- ➢ Tugtar creidiúint as léaráid ábhartha le lipéid do 1 x PSÁ.
- ➢ Tugtar creidiúint as eolas ábhartha breise ar léaráidí le lipéid do 2 x PSÁ.
- ➢ Léaráid gan lipéid = 0 marc.
- ➢ Ní le hÉirinn amháin a bhaineann an cheist.
- ➢ Mura ndéantar ach cur síos ar fhilleadh/éascadh gan aon tagairt don fhorbairt tírghné: 2 x PSÁ ar a mhéad.

C. Idirghníomhaíocht an Duine le Timthriall na gCarraigeacha

Scrúdaigh conas a idirghníomhaíonn daoine le timthriall na gcarraigeacha, agus tagairt agat do cheann **amháin** acu seo a leanas:

- Mianadóireacht
- Eastóscadh ábhar foirgníochta
- Saothrú ola/gáis
- Táirgeadh fuinnimh gheoiteirmigh.

[30m]

Scrúdú	15 x PSÁ

- ➢ Tugtar creidiúint 2 x PSÁ as samplaí ón scrúdú.
- ➢ Tugtar creidiúint as léaráidí ábhartha le lipéid do 1 x PSÁ.
- ➢ Tugtar creidiúint as eolas ábhartha breise ar léaráidí le lipéid do 2 x PSÁ.
- ➢ Léaráid gan lipéid = 0 marc.
- ➢ Ní le hÉirinn amháin a bhaineann an cheist.
- ➢ Féadfaidh an plé a bheith dearfach nó diúltach.

TÍREOLAÍOCHT RÉIGIÚNACH

Ceist 4 go 6

Freagair ceist **AMHÁIN**

Ceist 4

A. Scileanna Léarscáile

Tarraing léarscáil imchrutha de réigiún san **Eoraip** (nach bhfuil in Éirinn) a bhfuil staidéar déanta agat air.

Ar an léarscáil sin, taispeáin agus ainmnigh gach ceann acu seo a leanas:

- Gné rilífe ainmnithe
- Lárionad uirbeach ainmnithe
- Bóthar nó nasc iarnróid ainmnithe
- Abhainn ainmnithe.

[20m]

Léarscáil imchrutha	4 mharc (grádaithe 4/2/0)
4 ghné @ 4 mharc an ceann:	Taispeánta 2 mharc (grádaithe 2/1/0)
	Ainmnithe 2 mharc

- Ná glactar le réigiúin de chuid na hÉireann ná le réigiúin Ilchríochacha / Fo-ilchríochacha.
- Glactar le lárionad uirbeach de chineál bailí ar bith is cuma faoin méid.
- Mura dtaispeántar gnéithe nó má thaispeántar go míchruinn iad féadfar marcanna a thabhairt as ainmniú.

B. Meath na Tionsclaíochta

Agus tagairt agat do réigiú(i)n ar bith a bhfuil staidéar déanta agat air/orthu, scrúdaigh na cúiseanna le meath na tionsclaíochta agus na hiarmhairtí a bhaineann leis.

[30m]

Cúis aitheanta	2 mharc
Tionchar aitheanta	2 mharc
Scrúdú	13 x PSÁ

- Tugtar creidiúint as an 2ú cúis a aithint do 1 x PSÁ ón scrúdú. Tá scrúdú le déanamh ar an uile chúis sa bhreis orthu sin.
- Tugtar creidiúint as an 2ú tionchar a aithint do 1 x PSÁ ón scrúdú. Tá scrúdú le déanamh ar an uile thionchar sa bhreis orthu sin.
- Tugtar creidiúint 1 x PSÁ as sampla a thabhairt de thionscal a bhfuil meath air.
- Scrúdú nach ndéantar tagairt ann do réigiún ainmnithe ná do réigiún a thugtar le fios go soiléir = 0 marc
- Mura ndéantar ach scrúdú ar chúiseanna nó ar thionchar = 7 x PSÁ ar a mhéad.
- Féadfaidh sracléarscáil lipéadaithe bhailí 1 x PSÁ a fháil ón scrúdú agus má tá faisnéis ábhartha bhreise ar an tsracléarscáil, féadfar 1 x PSÁ eile a bhronnadh.

C. Gníomhaíocht Threasach in Éirinn

Tabhair cuntas ar fhorbairt cúrsaí iompair **nó** turasóireachta i réigiún ar bith in **Éirinn** a bhfuil staidéar déanta agat air.

[30m]

Scrúdú	15 x PSÁ

- Ná glactar le réigiúin de chuid na hEorpa ná le Réigiún Ilchríochach/ Fo-ilchríochach.
- Scrúdú nach ndéantar tagairt ann do réigiún ainmnithe ná do réigiún a thugtar le fios go soiléir = 0 marc.
- Tugtar creidiúint 2 x PSÁ as samplaí Éireannacha.
- Tugtar creidiúint as tosca a mbíonn tionchar acu ar forbairt an iompair **nó** na turasóireachta do 2 x PSÁ ón scrúdú. Tá scrúdú le déanamh ar an uile thoisc sa bhreis orthu sin.
- Mura ndéantar ach cur síos ar iompar **nó** ar thurasóireacht gan aon chuntas maidir lena fhorbairt: 2 x PSÁ ar a mhéad.
- Féadfaidh sracléarscáil lipéadaithe bhailí 1 x PSÁ a fháil ón scrúdú agus má tá faisnéis ábhartha bhreise ar an tsracléarscáil, féadfar 1 x PSÁ eile a bhronnadh.
- Glactar le léirmhíniú dearfach nó diúltach ar an bhforbairt.

Ceist 5

A. Easpórtálacha Bhia Mara na hÉireann

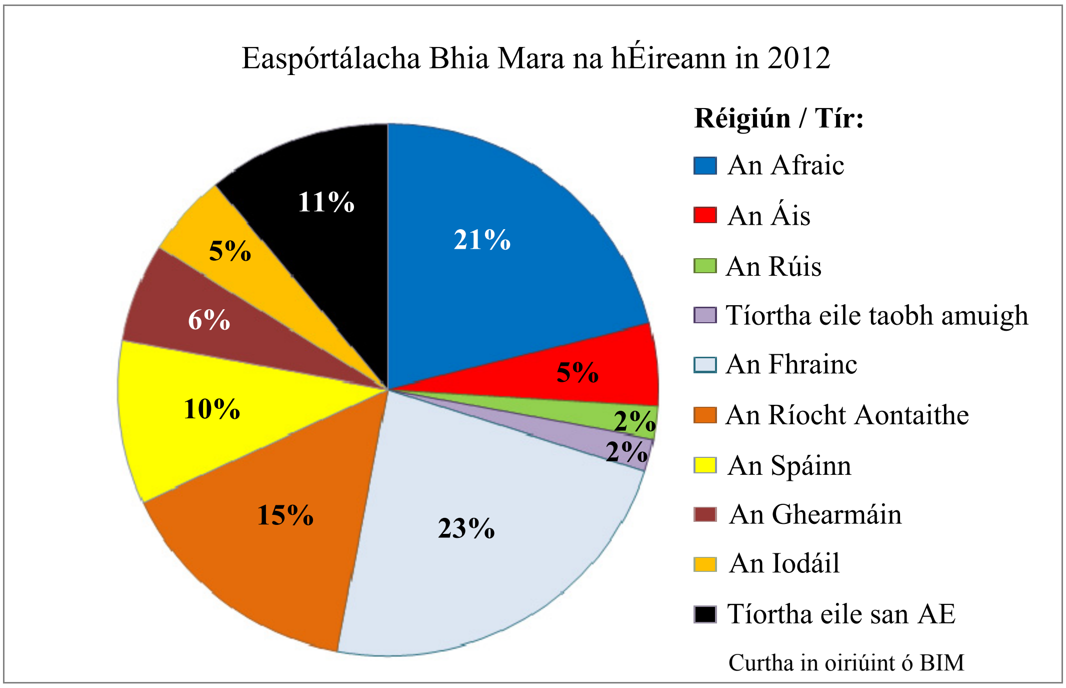

Bain úsáid as an t-eolas sa phíchairt thuas agus freagair gach ceann de na ceisteanna a leanas.

(i) Ainmnigh an **dá** bhallstáit san Aontas Eorpach (AE) is mó ar easpórtáil Éire bia mara chucu in 2012.

(ii) Ainmnigh an **dá** réigiún/thír is lú ar easpórtáil Éire bia mara chucu in 2012.

(iii) Ríomh an céatadán **iomlán** d'easpórtálacha bia mara go réigiún/tíortha taobh amuigh den AE in 2012.

(iv) Mínigh go hachomair **dhá** dúshlán roimh thionscal iascaireachta na hÉireann.

[20m]

(i)	An Fhrainc & An Ríocht Aontaithe	2 + 2 mharc
(ii)	An Rúis & Tíortha eile taobh amuigh den AE	2 + 2 mharc
(iii)	30 (%)	4 mharc
(iv)	Dhá dhúshlán bhailí ar bith mínithe @ 4 mharc an ceann	2 + 2 mharc
		2 + 2 mharc

B. An Déantúsaíocht i Réigiún san Eoraip

Tabhair cuntas ar fhorbairt na déantúsaíochta i réigiún san **Eoraip** (nach bhfuil in Éirinn) a bhfuil staidéar déanta agat air.

[30m]

Scrúdú 15 x PSÁ

- Ná glactar le réigiúin de chuid na hÉireann ná le réigiún Ilchríochach / Fo-Ilchríochach.
- Plé nach ndéantar tagairt ann do réigiún ainmnithe ná do réigiún Eorpach a thugtar le fios go soiléir = 0 marc.
- Ceadaítear 2 x PSÁ as samplaí déantúsaíochta ón scrúdú.
- Tugtar creidiúint as tosca a mbíonn tionchar acu ar forbairt na déantúsaíochta do 2 x PSÁ ón scrúdú. Tá scrúdú le déanamh ar an uile thoisc sa bhreis orthu sin.
- Glactar le léirmhíniú dearfach nó diúltach ar an bhforbairt.
- Féadfaidh sracléarscáil lipéadaithe bhailí 1 x PSÁ a fháil ón scrúdú agus má tá faisnéis ábhartha bhreise ar an tsracléarscáil, féadfar 1 x PSÁ eile a bhronnadh.
- Mura ndéantar ach cur síos ar dhéantúsaíocht gan aon tagairt d'fhorbairt: 2 x PSÁ ar a mhéad.

C. Dinimic na Réigiún – Próisis Dhaonna

Dinimic dhaonra	Teanga	Creideamh
Forbairt uirbeach	Forbairt na tuaithe	

Scrúdaigh an tionchar atá ag **dhá** cheann ar bith de na próisis dhaonna sa tábla thuas ar fhorbairt réigiún **Ilchríochach** / **Fo-Ilchríochach** (nach bhfuil san Eoraip) a bhfuil staidéar déanta agat air.

[30m]

Próiseas 1
Tionchar aitheanta 2 mharc
Scrúdú 7 x PSÁ

Próiseas 2
Tionchar aitheanta 2 mharc
Scrúdú 6 x PSÁ

- Ná glactar le réigiún de chuid na hÉireann ná de chuid na hEorpa.
- Plé nach ndéantar tagairt ann do réigiún ainmnithe ná do réigiún a thugtar le fios go soiléir = 0 marc.
- Mura ndéantar plé ach ar phróiseas amháin = 7 x PSÁ ar a mhéad.
- Tugtar creidiúint 2 x PSÁ as samplaí sonracha de phróisis dhaonna.
- Glac le léirmhíniú dearfach nó diúltach ar an bhforbairt.
- Féadfaidh sracléarscáil lipéadaithe bhailí 1 x PSÁ a fháil ón scrúdú agus má tá faisnéis ábhartha bhreise ar an tsracléarscáil, féadfar 1 x PSÁ eile a bhronnadh.

Ceist 6

A. Éire - Dinimic Daonra

Éire – Inimirce agus Eisimirce (mílte)

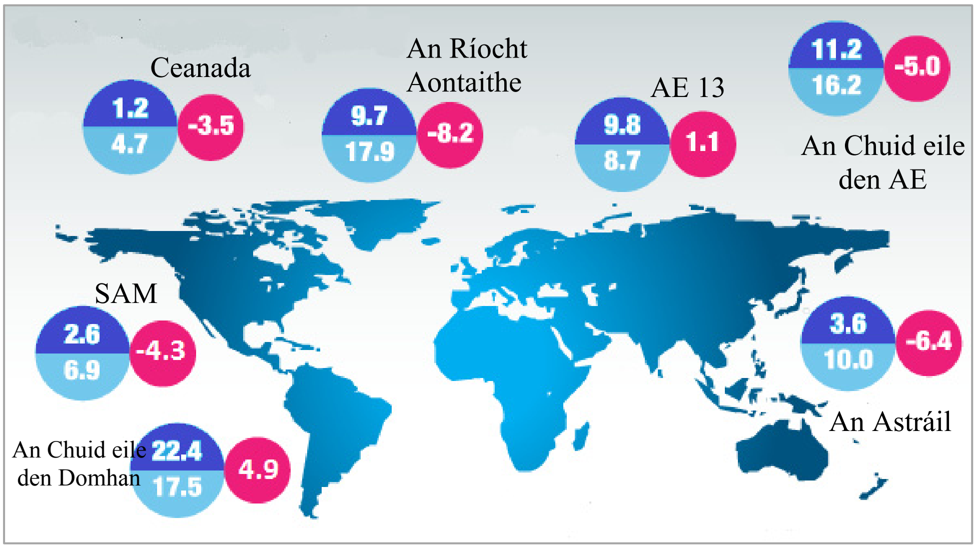

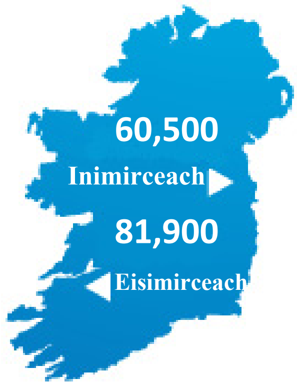

Náisiúnaigh Éireannacha ba ea 49.7% den 81,900 duine a chuaigh ar eisimirce.

Curtha in oiriúint ó *The Irish Times*, 26 Lúnasa, 2014

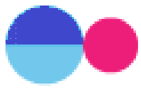

Scrúdaigh an léarscáil thuas a thaispeánann eolas mar gheall ar an inimirce go hÉirinn agus an eisimirce as Éirinn, ina mílte, sa 12 mhí go dtí Aibreán 2014, agus freagair gach ceann de na ceisteanna a leanas.

(i) Cé mhéad duine a tháinig ar inimirce go hÉirinn as Ceanada agus cé mhéad duine a chuaigh ar eisimirce go Ceanada as Éirinn?

(ii) Cé mhéad imirceach a tháinig as 'An gCuid eile den Domhan'?
Ainmnigh sampla **amháin** de thír sa limistéar sin.

(iii) Cén céatadán den 81,900 duine a chuaigh ar eisimirce as Éirinn nár Náisiúnaigh Éireannacha iad?
Luaigh cúis **amháin** an ndeachaigh siad ar eisimirce as Éirinn.

(iv) Mínigh go hachomair **dhá** shlí a mbíonn tionchar dearfach ag an inimirce ar Éirinn.

[20m]

(i)	1200 & 4700	2 + 2 mharc
(ii)	22 400 & sampla bailí	2 + 2 mharc
(iii)	50.3(%) agus aon ráiteas bailí	2 + 2 mharc
(iv)	Dhá mhíniúchán bhailí ar bith	2 + 2 mharc
		2 + 2 mharc

B. Gníomhaíocht Gheilleagrach Phríomhúil i Réigiún Ilchríochach / Fo-Ilchríochach

Scrúdaigh na tosca a mbíonn tionchar acu ar fhorbairt gníomhaíocht gheilleagrach phríomhúil **amháin** i réigiún **Ilchríochach / Fo-Ilchríochach** (nach bhfuil san Eoraip) a bhfuil staidéar déanta agat air.

[30m]

Tosca aitheanta	2 + 2 mharc
Scrúdú	13 x PSÁ

- Tá scrúdú le déanamh ar an uile thoisc sa bhreis ar orthu sin.
- Ná glactar le réigiún de chuid na hÉireann ná de chuid na hEorpa.
- Plé nach ndéantar tagairt ann do réigiún ainmnithe ná do réigiún a thugtar le fios go soiléir = 0 marc.
- Ná glac le scrúdú ar níos mó ná aon ghníomhaíocht gheilleagrach phríomhúil amháin (talmhaíocht, foraoiseacht, iascaireacht nó mianadóireacht).
- Tugtar creidiúint 2 x PSÁ as samplaí sonracha de ghníomhaíocht phríomhúil.
- Mura ndéantar ach cur síos ar ghníomhaíocht gheilleagrach: 2 x PSÁ ar a mhéad.
- Féadfaidh sracléarscáil lipéadaithe bhailí 1 x PSÁ a fháil ón scrúdú agus má tá faisnéis ábhartha bhreise ar an tsracléarscáil, féadfar 1 x PSÁ eile a bhronnadh.
- Glac le léirmhíniú dearfach nó diúltach ar an bhforbairt.

C. Dinimic na Réigiún – Aeráid

Déan cur síos, agus tabhair míniú, ar na dúshláin roimh réigiún ar bith a bhfuil staidéar déanta agat air mar thoradh ar aeráid an réigiúin sin.

[30m]

Dúshláin aitheanta	2 + 2 mharc
Cur síos/míniú	13 x PSÁ

- Plé nach ndéantar tagairt ann do réigiún ainmnithe ná do réigiún a thugtar le fios go soiléir = 0 marc.
- Tugtar creidiúint 2 x PSÁ ón gcur síos/míniú as tagairt do ghníomhaíochtaí atá faoi dhúshlán ón aeráid.
- Mura ndéantar ach cur síos/míniúchán a thabhairt ar an aeráid – 2 x PSÁ ar a mhéad.
- Féadfaidh sracléarscáil lipéadaithe bhailí 1 x PSÁ a fháil ón scrúdú agus má tá faisnéis ábhartha bhreise ar an tsracléarscáil, féadfar 1 x PSÁ eile a bhronnadh.

ROINN 2 – TOGHAONAID

Ceist 7 go 12

NÍ MÓR duit tabhairt faoi aon cheist **AMHÁIN** as:

Patrúin agus Próisis i nGníomhaíochtaí Geilleagracha

NÓ

Patrúin agus Próisis i gComhshaol an Duine

PATRÚIN AGUS PRÓISIS I nGNÍOMHAÍOCHTAÍ GEILLEAGRACHA

Ceist 7 go 9

Ceist 7

A. Forbairt Gníomhaíochtaí Geilleagracha sa Todhchaí

Na Meáin Shóisialta agus an Ríomhthráchtáil – Gnóthais na hÉireann, 2014

In 2014, bain 61% de ghnóthais na hÉireann úsáid as meán sóisialta de chineál éigin – Facebook, Twitter nó YouTube, mar shampla – i gcomparáid le 36% ar an meán san AE-28 (Eurostat). Ó thaobh gnóthais ag baint úsáide as meáin shóisialta de, tá Éire sa dara háit san AE-28. Sa tríú háit a bhí Éire in 2013. Ag Málta a bhí an céatadán ab airde gnóthas a bhain úsáid as meáin shóisialta, i.e. 66%.

Ba iad na líonraí sóisialta an phríomhshlí ar baineadh úsáid as meáin shóisialta; mar shampla, luaigh 58% de ghnóthais na hÉireann gur úsáid siad líonraí sóisialta mar Facebook. I gcomparáid leis sin, bhain 46% de ghnóthais na hÉireann úsáid as líonraí sóisialta in 2013.

Bhí díolacháin ríomhthráchtála ag 49% de na gnóthais mhóra, agus rinne 69% de na gnóthais mhóra ceannacháin ríomhthráchtála.

Curtha in oiriúint ó *Information Society Statistics*, an Phríomh-Oifig Staidrimh, 2014

Léigh an sliocht thuas agus freagair gach ceann de na ceisteanna a leanas.

(i) Ainmnigh **dhá** chineál meán sóisialta a luaitear sa sliocht thuas.
(ii) Cé mhéad céatadán chun cinn ar mheán an AE-28 in úsáid na meán sóisialta a bhí gnóthais na hÉireann?
(iii) Cén áit a bhí ag Éirinn san AE-28 i dtaca le húsáid na meán sóisialta de in 2014 agus cén tír san AE-28 a bhí chun tosaigh ar Éirinn i dtaca le húsáid na meán sóisialta de?
(iv) Mínigh go hachomair cad is brí leis an téarma *ríomhthráchtáil*.
(v) Luaigh **dhá** bhuntáiste don gníomhaíocht gheilleagrach a bhaineann le forbairtí leithéid na meán sóisialta agus na ríomhthráchtála.

[20m]

(i)	Facebook/Twitter/YouTube	2 + 2 mharc
(ii)	25(%)	4 mharc
(iii)	2ú háit & Málta	2 + 2 mharc
(iv)	Aon mhíniúchán bailí	2 + 2 mharc
(v)	Dhá bhuntáiste bhailí ar bith luaite	2 + 2 mharc

B. Tionchar ar an gComhshaol

Scrúdaigh an tionchar a bhíonn ag gníomhaíochtaí geilleagracha ar an gcomhshaol ar scála áitiúil agus ar scála domhanda.

[30m]

Tionchar ar an gcomhshaol áitiúil aitheanta	2 mharc
Tionchar ar an gcomhshaol domhanda aitheanta	2 mharc
Scrúdú	13 x PSÁ

- Mura ndéantar scrúdú ach ar an tionchar ar an gcomhshaol áitiúil: 7 x PSÁ ar a mhéad.
- Mura ndéantar scrúdú ach ar an tionchar ar an gcomhshaol domhanda: 7 x PSÁ ar a mhéad.
- Tugtar creidiúint as an 2ú tionchar ar an gcomhshaol áitiúil a aithint agus as an 2ú tionchar ar an gcomhshaol domhanda a aithint do 1 x PSÁ an ceann. Tá scrúdú le déanamh ar an uile thionchar sa bhreis orthu sin.
- Plé ar thionchar eacnamaíochta amháin gan aon tagairt don tionchar ar an gcomhshaol = 0 marc.
- Féadfaidh an tionchar a bheith dearfach nó diúltach.

C. Coilíneachas

Scrúdaigh tionchar an choilíneachais ar gheilleagar i mbéal forbartha a bhfuil staidéar déanta agat air.

[30m]

Geilleagar i mbéal forbartha ainmnithe	2 mharc
Tionchar aitheanta	2 mharc
Scrúdú	13 x PSÁ

- Tugtar creidiúint as an 2ú tionchar a aithint do 1 x PSÁ ón scrúdú. Tá scrúdú le déanamh ar an uile thionchar sa bhreis orthu sin.
- Plé nach bhfuil tagairt ann do gheilleagar ainmnithe i mbéal forbartha: 2 x PSÁ ar a mhéad.
- Mura ndéantar ach cur síos ar an gcoilíneachas gan aon tagairt don tionchar ar an ngeilleagar i mbéal forbartha: 2 x PSÁ ar a mhéad.
- Mura ndéantar ach cur síos ar gheilleagar i mbéal forbartha gan aon tagairt don choilíneachas: 2 x PSÁ ar a mhéad.
- Féadfaidh an tionchar a bheith dearfach nó diúltach.

Ceist 8

A. Aerfótagraf

Scrúdaigh an t-aerfótagraf a ghabhann leis an bpáipéar seo.
Tarraing sracléarscáil den aerfótagraf, leath an fhaid agus leath an leithid.
Ar an léarscáil sin, taispeáin agus lipéadaigh gach ceann acu seo a leanas mar is ceart:

- Carrchlós
- An líonra triantánach sráideanna i lár an aerfótagraif
- Foirgneamh mór tráchtála/tionsclaíochta i dtulra an aerfótagraif
- Limistéar de gharbhlach a bheadh oiriúnach lena fhorbairt.

[20m]

Imlíne na sracléarscáile:	4 mharc
4 ghné @ 4 mharc an ceann	Taispeánta 3 mharc (grádaithe 3/1/0)
	Lipéad 1 mharc

- ➢ Ciallaíonn imlíne na sracléarscáile leath den fhad agus leath den leithead.
- ➢ Sa chás gur rianaíocht a dhéantar den tsracléarscáil nó go ndéantar cuid den aerfótagraf a tharraingt, cailltear 4 mharc i ndáil le himlíne na sracléarscáile agus 3 mharc in aghaidh na míre i ndáil leis an léiriú. Ceadaigh marcanna as lipéadú amháin.
- ➢ Is iad na toisí a theastaíonn ná 14.2 cm faoi 9.25 cm ach ceadaigh difríocht de 0.5 cm ar gach taobh.
- ➢ Má úsáidtear léarscáil de chuid na Suirbhéireachta Ordanáis in ionad aerfótagraf = 0 marc.

B. Soghluaiseacht Gníomhaíochtaí Geilleagracha

Scrúdaigh soghluaiseacht gníomhaíochtaí geilleagracha nua-aimseartha agus tagairt agat do chuideachta ilnáisiúnta **amháin** a bhfuil staidéar déanta agat uirthi.

[30m]

Cuideachta ilnáisiúnta ainmnithe	2 mharc
Scrúdú	14 x PSÁ

- Plé nach bhfuil ceangal ann le cuideachta ilnáisiúnta ainmnithe = 0 marc.
- Mura ndéantar ach cur síos ar chuideachta ilnáisiúnta gan scrúdú a dhéanamh ar shoghluaisteacht gníomhaíochtaí geilleagracha nua-aimseartha: 2 x PSÁ ar a mhéad.
- Ní gá don chuideachta ilnáisiúnta a bheith bunaithe in Éirinn.
- Tugtar creidiúint 2 x PSÁ as dhá láthair ainmnithe.

C. Forbairt Inbhuanaithe

Scrúdaigh an ról atá ag an bhforbairt inbhuanaithe i rialú an tionchair a bhíonn ag gníomhaíochtaí geilleagracha ar an gcomhshaol.

[30m]

Scrúdú	15 x PSÁ

- Tugtar creidiúint as dhá shampla d'fhorbairt inbhuanaithe a aithint ón scrúdú do 2 x PSÁ.
- Plé ar fhorbairt inbhuanaithe nach bhfuil tagairt ann don tionchar ar an gcomhshaol: 2 x PSÁ ar a mhéad.
- Plé faoin tionchar ar an gcomhshaol nach bhfuil tagairt ann d'fhorbairt inbhuanaithe: 2 x PSÁ ar a mhéad.

Ceist 9

A. An Timpeallacht

Iomlán na Dramhaíola a Chruthaigh Teaghlaigh agus Gnólachtaí
i dTíortha Roghnaithe san AE, 2004 and 2012 (na milliúin tonna)

Bliain	2004	2012
Éire	24.5	20.0
An Danmhairg	12.5	16.0
Poblacht na Seice	29.0	23.0

Curtha in oiriúint ó Eurostat

Scrúdaigh na sonraí thuas a thaispeánann iomlán na dramhaíola a chruthaigh teaghlaigh agus gnólachtaí i dtíortha roghnaithe san AE in 2004 agus 2012.

[20m]

(i) Agus grafpháipéar á úsáid agat, tarraing graf oiriúnach chun na sonraí seo a léiriú.

	Barrachairt etc.	**Píchairt**
Teideal	2 mharc	2 mharc
Ais cheartingearach ainmnithe	1 mharc	1 + 1 mharc (Ciorcal agus an lárphointe go cruinn ann)
Ais chothrománach ainmnithe	1 mharc	
6 mhír léirithe	2 mharc an ceann, grádaithe	2 mharc an ceann, grádaithe

- Glactar le haon ghraf/chairt oiriúnach.
- Ní leor ainm a thabhairt ar chineál an ghraif/na cairte chun na marcanna i leith an teidil a ghnóthú.
- Ní mór tagairt éigin a bheith sa teideal d'ábhar na cairte agus is féidir é a scríobh aon áit ar an ngrafpháipéar.
- Sa chás nach n-úsáidtear grafpháipéar, dealaítear dhá mharc ón iomlán.
- Le haghaidh na Barrachairte etc., ní mór an dá ais a bheith breactha i gceart le haghaidh 1 mharc + 1 mharc.
- Cuir an 2 mharc ghrádaithe (2/1/0) i bhfeidhm mura mbreactar síos i gceart na spásanna uimhrithe agus leithid na gcolún.
- Ba cheart an graf a bheith anótáilte chun faisnéis maidir le 2004 & 2012 agus na tíortha ainmnithe a léiriú.

(ii) Mínigh go hachomair cúis **amháin** a ngearrtar táille de ghnáth ar dhiúscairt dramhaíola.

Aon mhíniúchán bailí 2 + 2 mharc

B. **Suíomh na Gníomhaíochta Geilleagraí**

Scrúdaigh an léarscáil 1:50 000 agus an eochair eolais de chuid na Suirbhéireachta Ordanáis a ghabhann leis an bpáipéar seo.

Mínigh **trí** chúis a bhféadfadh sé a bheith deacair cuideachtaí móra ón iasacht a mhealladh go dtí an limistéar ar léarscáil de chuid na Suirbhéireachta Ordanáis.
Úsáid fianaise as léarscáil de chuid na Suirbhéireachta Ordanáis mar thacaíocht le gach cúis acu.

[30m]

Trí chúis	@ 10 marc an ceann
I gcás gach cúise:	
Cúis luaite	2 mharc
Tagairt / fianaise léarscáile	2 mharc
Míniúchán	3 x PSÁ

- Caithfidh an fhianaise ón léarscáil a bheith sonrach, i.e. tagairt eangaí nó aibhneacha ainmnithe, príomhairde etc.
- Sa chás gur bunaithe ar an aerfótagraf a bhíonn an freagra, ní cheadaítear ach marcanna i leith na cúise a lua.
- Má phléitear níos mó ná trí chúis marcáil iad ar fad agus bronn na trí mharc is airde.

C. **Polasaithe an Aontais Eorpaigh**

Scrúdaigh an tionchar atá ag polasaithe an Aontais Eorpaigh ar fhorbairt na gníomhaíochta geilleagraí príomhúla in Éirinn.

[30m]

Tionchar ar an ngníomhaíocht phríomhúil aitheanta	2 mharc
Scrúdú	14 x PSÁ

- Tugtar creidiúint as an 2ú tionchar a aithint do 1 x PSÁ ón scrúdú.
- Tugtar creidiúint as polasaí ainmnithe amháin ón scrúdú do 1 x PSÁ.
- Tá scrúdú le déanamh ar an uile thionchar agus pholasaí sa bhreis orthu sin.
- Is é an tionchar atá ag polasaí AE ar ghníomhaíocht gheilleagrach phríomhúil in Éirinn bunphointe na ceiste, plé nach bhfuil aon tagairt ann dó seo: 2 x PSÁ ar a mhéad.
- Plé nach bhfuil tagairt ann do pholasaí an Aontais Eorpaigh: 2 x PSÁ ar a mhéad.
- Glactar le tuairimí dearfacha agus diúltacha araon sa scrúdú.

PATRÚIN AGUS PRÓISIS i gCOMHSHAOL AN DUINE

Ceist 10 go 12

Ceist 10

A. Aerfótagraf

Scrúdaigh an t-aerfótagraf a ghabhann leis an bpáipéar seo.

Tarraing sracléarscáil den aerfótagraf, leath an fhaid agus leath an leithid.

Ar an léarscáil sin, taispeáin agus lipéadaigh gach ceann acu seo a leanas mar is ceart:

- An líonra triantánach sráideanna i lár an aerfótagraif
- **Trí** mhodh **dhifriúla** is féidir a fheiceáil ar an aerfótagraf chun an trácht a bhainistiú.

[20m]

Imlíne na sracléarscáile:	4 mharc
4 ghné @ 4 mharc an ceann	Taispeánta 3 mharc (grádaithe 3/1/0)
	Lipéad 1 mharc

- Leath den fhad agus leath den leithead a chiallaíonn imlíne na sracléarscáile.
- Sa chás gur rianaíocht a dhéantar den tsracléarscáil nó go ndéantar cuid den aerfótagraf a tharraingt, cailltear 4 mharc i ndáil le himlíne na sracléarscáile agus 3 mharc in aghaidh na míre i ndáil leis an léiriú. Ceadaigh marcanna as lipéadú amháin.
- Is iad na toisí a theastaíonn ná 14.2 cm faoi 9.25 cm ach ceadaigh difríocht de 0.5 cm ar gach taobh.
- Má úsáidtear léarscáil de chuid na Suirbhéireachta Ordanáis in ionad aerfótagraf = 0 marc.

B. Fadhbanna Uirbeacha

Pléigh an tslí a bhféadfadh **dhá** cheann ar bith de na fadhbanna a leanas a theacht chun cinn mar gheall ar fhás lárionad uirbeach, agus tagairt agat do shampla(í) a bhfuil staidéar déanta agat air/orthu:

- Plódú tráchta
- Meathlú uirbeach
- Sraoilleáil uirbeach.

[30m]

Sampla de lárionad uirbeach	2 mharc
Plé ar fhadhb 1	7 x PSÁ
Plé ar fhadhb 2	7 x PSÁ

- Tugtar creidiúint as an 2ú sampla de lárionad uirbeach do 1 x PSÁ ón scrúdú.
- Féadfaidh lárionad uirbeach a bheith ina chathair, ina chuid ar leith de chathair ainmnithe nó ina bhaile.
- Mura ndéantar ach cur síos ar fhadhb gan aon tagairt d'fhás na n-ionad uirbeach: 2 x PSÁ ar a mhéad.
- Tugtar creidiúint 2 x PSÁ ar a mhéad ón bplé as na reitigh.

C. Ródhaonra

Déan cur síos, agus tabhair míniú, ar na cúiseanna leis an ródhaonra agus ar na hiarmhairtí a bhaineann leis, agus tagairt agat do shamplaí a bhfuil staidéar déanta agat orthu.

[30m]

Cúis saitheanta	2 mharc
Iarmhairt aitheanta	2 mharc
Samplaí	2 + 2 mharc
Cur síos/míniú	11 x PSÁ

- Tá scrúdú le déanamh ar an uile chúis agus iarmhairt sa bhreis ar orthu sin.
- Mura ndéantar ach cur síos/míniúchán a thabhairt ar na cúiseanna le ródhaonra: 6 x PSÁ ar a mhéad.
- Mura ndéantar ach cur síos/míniúchán a thabhairt ar an iarmhairt atá le ródhaonra: 6 x PSÁ ar a mhéad.

Ceist 11

A. Dinimic Daonra

Rátaí Breithe agus Báis in Éirinn in aghaidh an 1000 duine

Bliain	Ráta Breithe	Ráta Báis
1950	21.5	13.0
1990	15.0	9.0
2013	15.0	6.5

Curtha in oiriúint ó CSO

Scrúdaigh na sonraí thuas a thaispeánann rátaí breithe agus báis in Éirinn in 1950, 1990 agus 2013.

[20m]

(i) Agus grafpháipéar á úsáid agat, tarraing graf oiriúnach chun na sonraí seo a léiriú.

	Barrachairt etc.	**Píchairt**
Teideal	2 mharc	2 mharc
Ais cheartingearach ainmnithe	1 mharc	1 + 1 mharc (Ciorcal a bhfuil an lárphointe go cruinn ann)
Ais chothrománach ainmnithe	1 mharc	
6 mhír léirithe	2 mharc an ceann, grádaithe	2 mharc an ceann, grádaithe

- Glactar le haon ghraf / chairt oiriúnach.
- Ní leor ainm a thabhairt ar chineál an ghraif/na cairte chun na marcanna i leith an teidil a ghnóthú.
- Ní mór tagairt éigin a bheith sa teideal d'ábhar na cairte agus is féidir é a scríobh aon áit ar an ngrafpháipéar.
- Sa chás nach n-úsáidtear grafpháipéar, dealaítear dhá mharc ón iomlán
- Le haghaidh na Barrachairte etc., ní mór an dá ais a bheith breactha i gceart le haghaidh 1 mharc + 1 mharc.
- Cuir an 2 mharc ghrádaithe (2/1/0) i bhfeidhm mura mbreactar síos i gceart na spásanna uimhrithe agus leithid na gcolún.
- Ba cheart an graf a bheith anótáilte chun faisnéis maidir le rátaí Breithe & Báis a léiriú agus na blianta.

(ii) Mínigh go hachomair cúis **amháin** ar tháinig meath ar rátaí breithe in Éirinn idir 1950 agus 2013.

Aon mhíniúchán bailí 2 + 2 mharc

B. Lonnaíocht Uirbeach

Scrúdaigh an léarscáil 1:50 000 agus an eochair eolais de chuid na Suirbhéireachta Ordanáis a ghabhann leis an bpáipéar seo.

'Bhí ról tábhachtach ag cúrsaí iompair agus ag na ródbhealaí i bhfás agus i bhforbairt bhaile Neidín (*Kenmare*) riamh anall, agus tá go fóill sa lá atá inniu ann.'

Pléigh an ráiteas seo agus bíodh fianaise ó léarscáil de chuid na Suirbhéireachta Ordanáis agat mar thacaíocht le do fhreagra.

[30m]

Fianaise ón léarscáil	2 mharc
Plé	14 x PSÁ

- Tugtar creidiúint as dhá mhodh iompair/ródbhealaí do 2 x PSÁ ón bplé.
- Tugtar creidiúint as tuilleadh fianaise léarscáile do 2 x PSÁ ón bplé.
- Caithfidh an fhianaise ón léarscáil a bheith sonrach, i.e. tagairt eangaí nó aibhneacha ainmnithe, príomhairdí etc.
- Sa chás gur bunaithe ar an Aerfótagraf a bhíonn an freagra, ná ceadaítear ach marcanna as modhanna iompair a shonrú.

C. Imirce

Scrúdaigh tionchar na himirce ar chathair i dtír i mbéal forbartha a bhfuil staidéar déanta agat uirthi.

[30m]

Sampla de chathair i dtír i mbéal forbartha	2 mharc
Tionchar aitheanta	2 mharc
Scrúdú	13 x PSÁ

- Scrúdú nach ndéantar tagairt ann do réigiún ainmnithe ná do réigiún a thugtar le fios go soiléir: 2 x PSÁ ar a mhéad.
- Tugtar creidiúint as an 2ú tionchar a aithint do 1 x PSÁ. Tá scrúdú le déanamh ar an uile thionchar sa bhreis orthu sin.

Ceist 12

A. Daonra

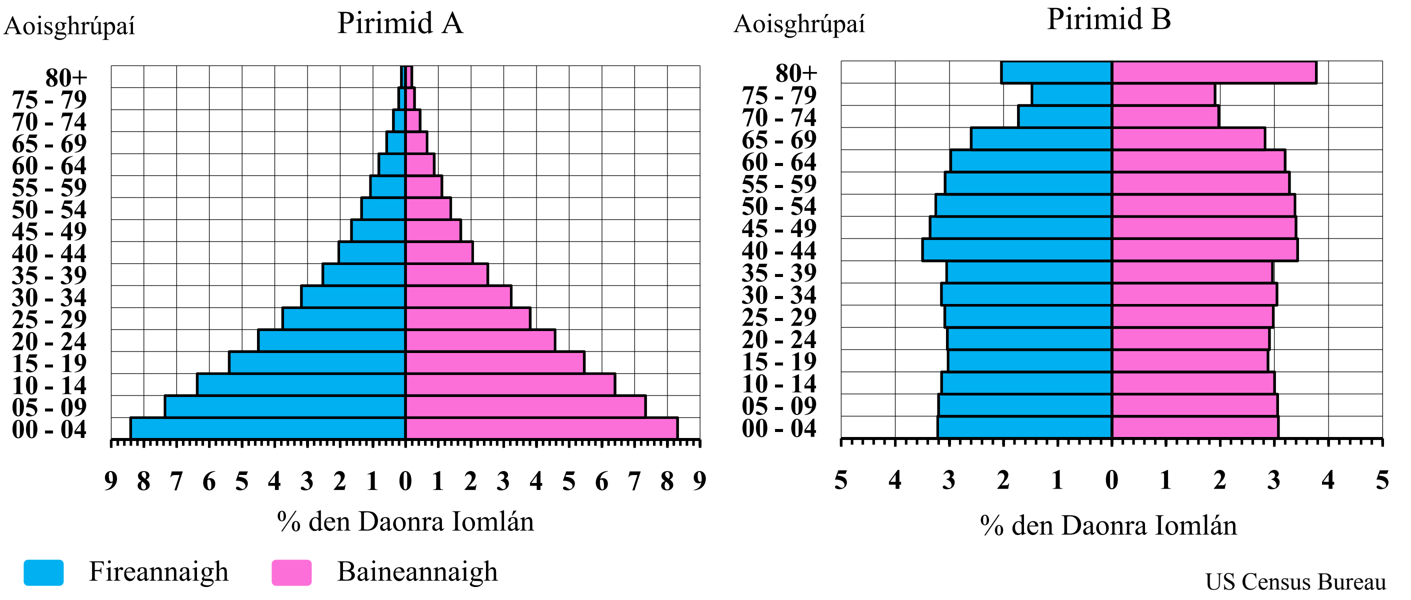

Scrúdaigh na pirimidí daonra thuas agus freagair gach ceann de na ceisteanna a leanas.

(i) Cén céatadán de na fireannaigh i bPirimid A atá san aoisghrúpa 40-44 agus cén céatadán de na baineannaigh i bPirimid B atá san aoisghrúpa 25-29?

(ii) Cé acu limistéar is faide ina maireann daoine, an limistéar a seasann Pirimid A dó nó an limistéar a seasann Pirimid B dó?
Agus tagairt agat do struchtúr na pirimide sin, tabhair píosa **amháin** fianaise mar thacaíocht le do fhreagra.

(iii) Cé acu pirimid, A nó B, a sheasann do gheilleagar i mbéal forbartha?
Ainmnigh sampla de gheilleagar i mbéal forbartha.

(iv) Mínigh go hachomair **dhá** dúshlán roimh gheilleagar a bhfuil pirimid daonra aige atá cosúil le Pirimid B.

[20m]

(i)	2 & 3 (%)	2 + 2 mharc
(ii)	Pirimid B & aon phíosa bailí fianaise	2 + 2 mharc
(iii)	Pirimid A & aon sampla ainmnithe bailí	2 + 2 mharc
(iv)	Dhá dhúshlán bhailí ar bith mínithe	2 + 2 mharc
		2 + 2 mharc

B. Pleanáil Uirbeach

Scrúdaigh an tionchar a bhíonn ag straitéisí pleanála uirbí agus tagairt agat do shampla(í) a bhfuil staidéar déanta agat air/orthu.

[30m]

Tionchar aitheanta	2 mharc
Sampla	2 mharc
Scrúdú	13 x PSÁ

- Tugtar creidiúint as an 2ú tionchar ainmnithe a aithint do 1 x PSÁ. Tá scrúdú le déanamh ar an uile thionchar sa bhreis orthu sin.
- Plé nach bhfuil tagairt ann do straitéisí pleanála uirbí: 2 PSÁ ar a mhéad.
- Tugtar creidiúint as an 2ú sampla do 1 x PSÁ ón scrúdú.
- Tugtar creidiúint 2 x PSÁ ar a mhéad as cur síos ar straitéisí pleanála uirbí gan tagairt dá dtionchar.

C. Céimeanna den Lonnaíocht Stairiúil

Scrúdaigh an léarscáil 1:50 000 agus an eochair eolais de chuid na Suirbhéireachta Ordanáis a ghabhann leis an bpáipéar seo agus freagair na ceisteanna a leanas.

(i) Ainmnigh **trí** chéim **dhifriúla** den lonnaíocht stairiúil atá le feiceáil ar léarscáil de chuid na Suirbhéireachta Ordanáis.

(ii) Ainmnigh agus tabhair suíomh, agus tagairt eangaí sé fhigiúr á húsáid agat, samplaí de gach ceann de na **trí** céimeanna den lonnaíocht stairiúil a ainmníodh thuas.

(iii) Mínigh go hachomair gach ceann de na **trí** céimeanna den lonnaíocht stairiúil a ainmníodh thuas.

[30m]

(i) Trí chéim stairiúla ainmnithe	2 + 2 + 2 mharc
(ii) Samplaí de gach céim ainmnithe	2 + 2 + 2 mharc
Suíomh/tagairt eangaí le haghaidh gach sampla	2 + 2 + 2 mharc
(iii) Míniúchán ar gach céim @ 4 mharc an ceann	3 @ (2 + 2 mharc)

ROINN 3 – ROGHAONAID

Ceist 13 go 24

Freagair ceist **AMHÁIN**

Nóta: Is fearr **trí** ghné nó **ceithre** ghné den téama a phlé go mion, in ionad plé ginearálta a dhéanamh ar líon mór pointí.

Ceist 13 - 24

Scéim Mharcála Imlíne agus tuairiscíní marcála maidir le Comhleanúnachas Ginearálta

Scéim Mharcála Imlíne:

Líon na ngnéithe	3 @ 20 marc an ceann	4 @ 15 mharc an ceann
Gné a aithint	4 mharc	3 mharc
Plé	8 x PSÁ	6 x PSÁ
Comhleanúnachas Ginearálta	20 marc grádaithe*	20 marc grádaithe*

Tuairiscíní Marcála maidir le Comhleanúnachas Ginearálta:

Agus marcanna á mbronnadh as Comhleanúnachas Ginearálta, cuirfidh an scrúdaitheoir san áireamh cé chomh maith agus a láimhseálann an t-iarrthóir an cheist a cuireadh agus leanfaidh sé nó sí na tuairiscíní marcála a leanas:

***Comhleanúnachas Ginearálta (20 marc)**		
Sármhaith	**20**	Freagra cuimsitheach sármhaith ina léirítear mioneolas ar an ábhar. Cumas den scoth chun eolas a cheangal leis an gceist.
An-mhaith	**17**	Freagra an-mhaith. Eolas an-fhairsing ar an ábhar curtha in iúl. Cumas maith chun eolas a cheangal leis an gceist.
Go Maith	**14**	Freagra maith ina dtugtar faisnéis fhónta. Eolas fairsing ar an ábhar. Cumas réasúnta chun eolas a cheangal go cuí leis an gceist.
Measartha	**10**	Buntuiscint ar an ábhar; clúdaítear na príomhphointí ach ní thugtar ach sonraí teoranta. Iarracht éigin déanta chun eolas a cheangal leis an gceist ach ní léirítear ach buntuiscint.
Lag	**6**	Faisnéis ábhartha ach teoranta aitheanta agus tá iarracht éigin déanta chun aghaidh a thabhairt ar an gceist.
Olc	**0**	Míthuiscint ghinearálta ar an gceist. Níor freagraíodh an cheist a cuireadh agus tá an freagra neamhábhartha ar an mórgóir dá bharr.

Idirspleáchas Domhanda

Nóta: Is fearr **trí** ghné nó **ceithre** ghné den téama a phlé go mion, in ionad plé ginearálta a dhéanamh ar líon mór pointí.

13. 'Mairimid i ngeilleagar idirspleách domhanda. Imríonn bearta nó cinntí a dhéantar i réimse amháin tionchar ar réimse eile.'
Scrúdaigh an ráiteas sin agus tagairt agat do gach ceann díobh seo a leanas:

- Dídeanaithe eacnamaíocha agus polaitiúla
- Patrúin imirce
- Ceisteanna i gcearta daonna.

[80m]

Líon na ngnéithe	3 @ 20 marc an ceann	4 @ 15 mharc an ceann
Gné a aithint	4 mharc	3 mharc
Plé	8 x PSÁ	6 x PSÁ
Comhleanúnachas Ginearálta	20 marc grádaithe*	20 marc grádaithe*

- Is é an tionchar a bhíonn ag bearta agus ag cinntí a dhéantar i réimse amháin ar réimse eile bunphointe na ceiste.
- Roghnaítear scéim de réir líon na ngnéithe a phléitear.
- Ceadaítear 3 x PSÁ ar a mhéad as suas le trí shampla (samplaí éagsúla agus i ndáil le gnéithe éagsúla).
- Ceadaítear 2 x PSÁ ar a mhéad as suas le dhá léaráid lipéadaithe (léaráidí éagsúla agus i ndáil le gnéithe éagsúla).

14. 'Bealach chun fás geilleagrach a nascadh le forbairt dhaonna is ea cumhachtú daoine.'
Pléigh an ráiteas seo agus tagairt agat do chláir chúnaimh.

[80m]

Líon na ngnéithe	3 @ 20 marc an ceann	4 @ 15 mharc an ceann
Gné a aithint	4 mharc	3 mharc
Plé	8 x PSÁ	6 x PSÁ
Comhleanúnachas Ginearálta	20 marc grádaithe*	20 marc grádaithe*

- Is é bunphointe na ceiste cláir chúnaimh a bheith ag cumhachtú daoine agus ag nascadh fás geilleagrach le forbairt dhaonna.
- Féadfaidh an plé a bheith dearfach agus/nó dearfach.
- Roghnaítear scéim de réir líon na ngnéithe a phléitear.
- Ceadaítear 3 x PSÁ ar a mhéad as suas le trí shampla (samplaí éagsúla agus i ndáil le gnéithe éagsúla).
- Ceadaítear 2 x PSÁ ar a mhéad as suas le dhá léaráid lipéadaithe (léaráidí éagsúla agus i ndáil le gnéithe éagsúla).

15. Pléigh an tionchar a d'fhéadfadh a bheith ag an gCóirthrádáil ar fhorbairt dhaonna agus ar fhorbairt gheilleagrach.

[80m]

Líon na ngnéithe	3 @ 20 marc an ceann	4 @ 15 mharc an ceann
Gné a aithint	4 mharc	3 mharc
Plé	8 x PSÁ	6 x PSÁ
Comhleanúnachas Ginearálta	20 marc grádaithe*	20 marc grádaithe*

- Is é bunphointe na ceiste an tionchar atá ag gCóirthrádáil ar fhorbairt dhaonna agus ar fhorbairt gheilleagrach.
- Roghnaítear scéim de réir líon na ngnéithe a phléitear.
- Ceadaítear 3 x PSÁ ar a mhéad as suas le trí shampla (samplaí éagsúla agus i ndáil le gnéithe éagsúla).
- Ceadaítear 2 x PSÁ ar a mhéad as suas le dhá léaráid lipéadaithe (léaráidí éagsúla agus i ndáil le gnéithe éagsúla).

Geo-éiceolaíocht

Nóta: Is fearr **trí** ghné nó **ceithre** ghné den téama a phlé go mion, in ionad plé ginearálta a dhéanamh ar líon mór pointí.

16. Scrúdaigh an tionchar a bhíonn ag ábhar mianraí, aer, uisce, agus ábhar orgánach ar fhorbairt na hithreach.

[80m]

Líon na ngnéithe	3 @ 20 marc an ceann	4 @ 15 mharc an ceann
Gné a aithint	4 mharc	3 mharc
Plé	8 x PSÁ	6 x PSÁ
Comhleanúnachas Ginearálta	20 marc grádaithe*	20 marc grádaithe*

- Is é bunphointe na ceiste a tionchar a bhíonn ag comhpháirteanna liostaithe na hithreach ar fhorbairt ithreach.
- Roghnaítear scéim de réir líon na ngnéithe a phléitear
- Ceadaítear 3 x PSÁ ar a mhéad as suas le trí shampla (samplaí éagsúla agus i ndáil le gnéithe éagsúla).
- Ceadaítear 2 x PSÁ ar a mhéad as suas le dhá léaráid lipéadaithe (léaráidí éagsúla agus i ndáil le gnéithe éagsúla).

17. Pléigh tionchar ghníomhaíocht an duine ar an ithir.

[80m]

Líon na ngnéithe	3 @ 20 marc an ceann	4 @ 15 mharc an ceann
Gné a aithint	4 mharc	3 mharc
Plé	8 x PSÁ	6 x PSÁ
Comhleanúnachas Ginearálta	20 marc grádaithe*	20 marc grádaithe*

- Is é bunphointe na ceiste an tionchar diúltach agus/nó dearfach atá ag gníomhaíocht an duine ar ithreacha.
- Roghnaítear scéim de réir líon na ngnéithe a phléitear.
- Ceadaítear 3 x PSÁ ar a mhéad as suas le trí shampla (samplaí éagsúla agus i ndáil le gnéithe éagsúla).
- Ceadaítear 2 x PSÁ ar a mhéad as suas le dhá léaráid lipéadaithe (léaráidí éagsúla agus i ndáil le gnéithe éagsúla).

18. Agus tú ag tagairt do bhithóm **amháin** a bhfuil staidéar déanta agat air, scrúdaigh na bealaí a bhfuil plandaí agus ainmhithe tar éis iad féin a chur in oiriúint do thosca aeráide agus ithreach **ar leith**.

[80m]

Líon na ngnéithe	3 @ 20 marc an ceann	4 @ 15 mharc an ceann
Gné a aithint	4 mharc	3 mharc
Plé	8 x PSÁ	6 x PSÁ
Comhleanúnachas Ginearálta	20 marc grádaithe*	20 marc grádaithe*

- Is é bunphointe na ceiste ná na bealaí a bhfuil plandaí tar éis iad féin a chur in oiriúint do thosca sonracha aeráide agus ithreach agus na bealaí a bhfuil ainmhithe tar éis iad féin a chur in oiriúint do thosca sonracha aeráide agus ithreach.
- Caithfidh fianaise a bheith ann ar nasc idir na bealaí a bhfuil plandaí agus ainmhithe tar éis iad féin a chur in oiriúint do thosca aeráide agus ithreach ar leith. San áit a bhfuil plé ar oiriúnú do thréithe eile, e.g. fásra, ní mór nasc soiléir a bheith ann idir an plé agus tosca aeráide agus ithreach, nó is é sin bunphointe na ceiste.
- Roghnaítear scéim de réir líon na ngnéithe a phléitear.
- Ceadaítear 3 x PSÁ ar a mhéad as suas le trí shampla (samplaí éagsúla agus i ndáil le gnéithe éagsúla).
- Ceadaítear 2 x PSÁ ar a mhéad as suas le dhá léaráid lipéadaithe (léaráidí éagsúla agus i ndáil le gnéithe éagsúla).

Cultúr agus Ionannas

Nóta: Is fearr **trí** ghné nó **ceithre** ghné den téama a phlé go mion, in ionad plé ginearálta a dhéanamh ar líon mór pointí.

19. Scrúdaigh tionchar an choilíneachais agus na himirce ar phatrúin eitneacha/chine.

[80m]

Líon na ngnéithe	3 @ 20 marc an ceann	4 @ 15 mharc an ceann
Gné a aithint	4 mharc	3 mharc
Plé	8 x PSÁ	6 x PSÁ
Comhleanúnachas Ginearálta	20 marc grádaithe*	20 marc grádaithe*

- Is é bunphointe na ceiste tionchar an choilíneachais agus na himirce ar phatrúin eitneacha/chine.
- Roghnaítear scéim de réir líon na ngnéithe a phléitear.
- Ceadaítear 3 x PSÁ ar a mhéad as suas le trí shampla (samplaí éagsúla agus i ndáil le gnéithe éagsúla).
- Ceadaítear 2 x PSÁ ar a mhéad as suas le dhá léaráid lipéadaithe (léaráidí éagsúla agus i ndáil le gnéithe éagsúla).

20. 'Tá an iliomad tosca cultúir, ar a n-áirítear náisiúntacht, teanga agus creideamh, ag gabháil leis an ionannas mar choincheap.'
Pléigh é sin.

[80m]

Líon na ngnéithe	3 @ 20 marc an ceann	4 @ 15 mharc an ceann
Gné a aithint	4 mharc	3 mharc
Plé	8 x PSÁ	6 x PSÁ
Comhleanúnachas Ginearálta	20 marc grádaithe*	20 marc grádaithe*

- Is é bunphointe na ceiste na tosca cultúir a mbíonn tionchar acu ar an ionannas.
- Roghnaítear scéim de réir líon na ngnéithe a phléitear.
- Ceadaítear 3 x PSÁ ar a mhéad as suas le trí shampla (samplaí éagsúla agus i ndáil le gnéithe éagsúla).
- Ceadaítear 2 x PSÁ ar a mhéad as suas le dhá léaráid lipéadaithe (léaráidí éagsúla agus i ndáil le gnéithe éagsúla).

21. Scrúdaigh an tionchar a bhíonn ag teorainneacha polaitiúla agus/nó fisiceacha ar ghrúpaí cultúir.

[80m]

Líon na ngnéithe	3 @ 20 marc an ceann	4 @ 15 mharc an ceann
Gné a aithint	4 mharc	3 mharc
Plé	8 x PSÁ	6 x PSÁ
Comhleanúnachas Ginearálta	20 marc grádaithe*	20 marc grádaithe*

- Is é bunphointe na ceiste an tionchar atá ag teorainneacha ar ghrúpaí cultúir.
- Roghnaítear scéim de réir líon na ngnéithe a phléitear.
- Ceadaítear 3 x PSÁ ar a mhéad as suas le trí shampla (samplaí éagsúla agus i ndáil le gnéithe éagsúla).
- Ceadaítear 2 x PSÁ ar a mhéad as suas le dhá léaráid lipéadaithe (léaráidí éagsúla agus i ndáil le gnéithe éagsúla).

Comhshaol an Atmaisféir agus na nAigéan

Nóta: Is fearr **trí** ghné nó **ceithre** ghné den téama a phlé go mion, in ionad plé ginearálta a dhéanamh ar líon mór pointí.

22. Mínigh na cúiseanna le saintréithe cineál **amháin** d'aeráid dhomhanda a bhfuil staidéar déanta agat air.

[80m]

Líon na ngnéithe	3 @ 20 marc an ceann	4 @ 15 mharc an ceann
Gné a aithint	4 mharc	3 mharc
Plé	8 x PSÁ	6 x PSÁ
Comhleanúnachas Ginearálta	20 marc grádaithe*	20 marc grádaithe*

- Is é bunphointe na ceiste na saintréithe faoi leith atá ag cineál aeráide amháin.
- Roghnaítear scéim de réir líon na ngnéithe a phléitear.
- Ceadaítear 3 x PSÁ ar a mhéad as suas le trí shampla (samplaí éagsúla agus i ndáil le gnéithe éagsúla).
- Ceadaítear 2 x PSÁ ar a mhéad as suas le dhá léaráid lipéadaithe (léaráidí éagsúla agus i ndáil le gnéithe éagsúla).

23. Scrúdaigh conas a athraítear agus a dháiltear fuinneamh na gréine trí phatrúin chúrsaíochta san atmaisféar agus sna haigéin.

[80m]

Líon na ngnéithe	3 @ 20 marc an ceann	4 @ 15 mharc an ceann
Gné a aithint	4 mharc	3 mharc
Plé	8 x PSÁ	6 x PSÁ
Comhleanúnachas Ginearálta	20 marc grádaithe*	20 marc grádaithe*

- Is é bunphointe na ceiste conas a bhogann na gaotha agus feachta na n-aigéan fuinneamh na gréine thart.
- Roghnaítear scéim de réir líon na ngnéithe a phléitear.
- Ceadaítear 3 x PSÁ ar a mhéad as suas le trí shampla (samplaí éagsúla agus i ndáil le gnéithe éagsúla).
- Ceadaítear 2 x PSÁ ar a mhéad as suas le dhá léaráid lipéadaithe (léaráidí éagsúla agus i ndáil le gnéithe éagsúla).

24. Scrúdaigh foirmiú lagrach sna domhanleithid láir agus frithchioclón, agus na patrúin aimsire a bhaineann leo.

[80m]

Líon na ngnéithe	3 @ 20 marc an ceann	4 @ 15 mharc an ceann
Gné a aithint	4 mharc	3 mharc
Plé	8 x PSÁ	6 x PSÁ
Comhleanúnachas Ginearálta	20 marc grádaithe*	20 marc grádaithe*

- Is é bunphointe na ceiste foirmiú lagrach sna domhanleithid láir agus frithchioclón, agus an aimsir a bhaineann leo.
- Roghnaítear scéim de réir líon na ngnéithe a phléitear.
- Ceadaítear 3 x PSÁ ar a mhéad as suas le trí shampla (samplaí éagsúla agus i ndáil le gnéithe éagsúla).
- Ceadaítear 2 x PSÁ ar a mhéad as suas le dhá léaráid lipéadaithe (léaráidí éagsúla agus i ndáil le gnéithe éagsúla).

FIOSRÚCHÁN TÍREOLAÍOCHTA

Ní ghlactar le ráitis shimplí. Cáilíocht ag teastáil.

1. RÉAMHRÁ (5 mharc):

4 x PSÁ:	1 mharc an ceann
Comhleanúnachas Ginearálta:	1 mharc

- Ní mór baint a bheith ag na haidhmeanna leis an imscrúdú agus ní mór dóibh a bheith sonrach agus cáilithe.

2. PLEANÁIL (5 mharc):

4 x PSÁ:	1 mharc an ceann
Comhleanúnachas Ginearálta:	1 mharc

- Eolas riachtanach agus modhanna bailithe a aithint.
- Ní mór tagairt shonrach a dhéanamh d'athbhreithniú.
- Ní mór gach ráiteas a bheith cáilithe e.g. trealamh cleachtaidh cá háit/conas/cén fáth?
- Obair a dhéanann an múinteoir ina (h)aonar = 0 marc

3. BAILIÚ EOLAIS (40 marc):

Dhá mhodh / thasc @ 20 marc an ceann.

I leith gach modha / taisc:	9 x PSÁ @ 2 mharc an ceann
Comhleanúnachas Ginearálta:	4 mharc ghrádaithe (4/2/0)

- Caithfidh cuid an bhailiúcháin a bheith bunaithe ar ghníomhaíocht. Pléitear le tuairisciú/cur síos ar na gníomhaíochtaí a rinneadh sa chuid seo.
- Is féidir glacadh mar mhodh le tasc arb ionann é agus grúpa de ghníomhaíochtaí cónasctha a bhaineann le hábhar. Ní mór tascanna/modhanna a thuairisciú i gcomhthéacs na n-aidhmeanna luaite.
- Is féidir le foinsí tánaisteacha faisnéise sonraí príomhúla a chruthú.
- Ní leor ráitis shimplí e.g. Chonaic mé, Thaifead mé, Sceitseáil mé, Thomhais mé, Ghlac mé grianghraf etc. Ní mór an ráiteas a cháiliú ar bhealach éigin m.sh. conas/cá háit?
- Is féidir creidiúint a thabhairt as léaráidí/sracléaráidí má léiríonn siad gníomhaíocht an bhailithe. PSÁ amháin in aghaidh an taisc/mhodha as sracléaráidí/léaráidí anótáilte atá tarraingthe go maith, néata, ábhartha agus atá bunaithe ar ghníomhaíochtaí agus a léiríonn próiseas an bhailithe.
- Féadfar PSÁ amháin eile in aghaidh an taisc/mhodha a bhronnadh i gcás ina bhfuil faisnéis bhreise ar shracléaráid (nach bhfuil sa chuid scríofa).
- Ní mór sracléaráidí/léaráidí a bheith ar na leathanaigh oiriúnacha i gcuid an bhailithe.

- Ná tugtar marcanna as torthaí sa chuid scríofa seo.
- Is marc foriomlán é comhleanúnachas a bhronntar as ábharthacht na hoibre sa chuid seo leis na haidhmeanna luaite.

4. TORTHAÍ, TÁTAIL, LUACHÁIL (30 marc):

Trí theideal @ 8 marc an ceann.

I leith gach teidil:	4 x PSÁ @ 2 mharc an ceann
Comhleanúnachas Ginearálta:	6 mharc ghrádaithe (6/4/2/0)

- Ná bronntar marcanna as Torthaí / Tátail / Luacháil ach amháin má tá siad sa chuid chuí den leabhrán tuairiscithe.
- Ní mór Torthaí / Tátail / Luacháil a bheith nasctha le haidhmeanna agus nasctha le gníomhaíochtaí a cuireadh i gcrích i gcuid an bhailithe faisnéise (Cuid 3).
- Is féidir torthaí a bhaint as cairteacha/táblaí ar na leathanaigh ghrafpháipéir chuí.
- Bunaítear tátail go díreach nó go hindíreach ar na torthaí; luacháil atá ann sa chás nach mar sin a dhéantar.
- Níl tátail nasctha le toradh sonrach ach caithfidh siad a bheith ábhartha do na tascanna a cuireadh i gcrích i gCuid 3.
- Ba cheart ard-ord smaointeoireachta a léiriú sna luachálacha agus ba cheart raon téamaí a bheith iontu. Ba cheart go mbeadh baint acu leis na haidhmeanna i gCuid 1 agus leis na tascanna a cuireadh i gcrích i gCuid 3. Ní mór dóibh a bheith sonrach agus cáilithe.
- Is féidir luacháil a dhéanamh i leith a bhfuil i ndán chomh maith leis an am atá caite.

5. EAGRÚ AGUS CUR I LÁTHAIR NA dTORTHAÍ (20 marc):

Cur i láthair:	8 x PSÁ @ 2 mharc an ceann
Comhleanúnachas Ginearálta:	4 mharc ghrádaithe (4/2/0)

- Ní mór na torthaí a chur i láthair ar dhá bhealach dhifriúla e.g. graif, cairt, léarscáil, tábla, sracléaráid, etc.
- Ní mór na torthaí a chur i láthair ar na leathanaigh ghrafpháipéir chuí i gCuid 4 den leabhrán tuairiscithe.
- 4 x PSÁ ar a mhéad in aghaidh mhodh an chur i láthair.
- Is ionann an Comhleanúnachas Ginearálta agus caighdeán agus soiléire an chur i láthair. Faightear 4 mharc as an gcur i láthair foriomlán. Ní féidir marcanna as Comhleanúnachas Ginearálta a bhronnadh mura bhfuil ach modh amháin le feiceáil sa chur i láthair.

BRISEADH SÍOS AR NA MARCANNA DON CHUR I LÁTHAIR

BARRACHAIRT / TREOGHRAF / SCAIPGHRAF etc.:

Teideal Oiriúnach	2 mharc
Ais amháin agus aonaid nó scála breactha uirthi:	1 x PSÁ = 2 mharc
Gach ceann de dhá phointe / bharra tarraingthe agus lipéadaithe go cruinn:	2 PSÁ = 4 mharc

PÍCHAIRT:

Teideal Oiriúnach:	1 x PSÁ = 2 mharc
Ciorcal agus an lárphointe go cruinn ann:	1 x PSÁ = 2 mharc
Gach ceann de dhá réimse tarraingthe agus lipéadaithe go cruinn:	2 x PSÁ = 4 mharc

TÁBLA RANGORDAITHE / TÁBLA:

Tábla Ilsraitheanna / Ilcholún

Teideal Oiriúnach:	1 x PSÁ = 2 mharc
Bosca:	1 x PSÁ = 2 mharc
Sraitheanna / Colúin x2 lipéadaithe:	2 x PSÁ = 2 + 2 mharc

Tábla le Sraith/Colún Singil

Teideal Oiriúnach:	1 x PSÁ = 2 mharc
Bosca:	1 x PSÁ = 2 mharc
Sraith / Colún lipéadaithe:	1 x PSÁ = 2 mharc
Faisnéis ábhartha:	1 x PSÁ = 2 mharc

SRACLÉARÁID / LÉARSCÁIL:

Teideal Oiriúnach:	1 x PSÁ = 2 mharc
Fráma:	1 x PSÁ = 2 mharc
Dhá mhír faisnéise a bhaineann le hábhar na dtorthaí:	2 x PSÁ = 4 mharc

Liosta na dTopaicí d'Fhiosrúchán Tíreolaíochta in 2015

1. Anailís ar an gcoibhneas idir talamhúsáid agus coisithe.

2. Staidéar ar athrú daonra.

3. Truailliú uisce – Staidéar áitiúil.

4. Iniúchadh ar an gcoibhneas idir gníomhaíocht gheilleagrach agus ceantar áitiúil.

5. Fiosrúchán faoi phróiseas geomorfach an chreimthe i dtimpeallacht abhann nó chósta nó oighreach.

6. Scrúdú ar bhainistíocht tráchta i gceantar áitiúil.

Marcanna Breise as ucht freagairt trí Ghaeilge

Léiríonn an tábla thíos an méid marcanna breise ba chóir a bhronnadh ar iarrthóirí a ghnóthaíonn thar 75% d'iomlán na marcanna.

N.B. Ba chóir marcanna de réir an ghnáthráta a bhronnadh ar iarrthóirí nach ngnóthaíonn thar 75% d'iomlán na marcanna. Ba chóir freisin an marc bónais sin a shlánú síos.

Iomlán: 400 Gnáthráta: 10%

Bain úsáid as an ngnáthráta i gcás marcanna suas go 300. Thar an marc sin, féach an tábla thíos.

Bunmharc	Marc Bónais	Bunmharc	Marc Bónais
301 - 303	29	351 - 353	14
304 - 306	28	354 - 356	13
307 - 310	27	357 - 360	12
311 - 313	26	361 - 363	11
314 - 316	25	364 - 366	10
317 - 320	24	367 - 370	9
321 - 323	23	371 - 373	8
324 - 326	22	374 - 376	7
327 - 330	21	377 - 380	6
331 - 333	20	381 - 383	5
334 - 336	19	384 - 386	4
337 - 340	18	387 - 390	3
341 - 343	17	391 - 393	2
344 - 346	16	394 - 396	1
347 - 350	15	397 - 400	0

Fiosrúchán Tíreolaíochta – Ná cuirtear san áireamh san iomlán le haghaidh marcanna breise é.

Tugtar do d'aire: Tá fáil ar scéim mharcála mhionathraithe le haghaidh iarrthóirí a thug faoi scrúdpháipéar mionathraithe.

Leathanach Bán